

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת וארא

בעל תשובה אמיתי

כשהמכה השביעית, מכת הברד, נוחתת בחוזקה על מצרים, פרעה קורא למשה ולאהרן – ובדבריו אליהם ניכרים הרהורי תשובה:

"וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהוּ וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חֲטָאתִי הַפְּעַם הַזֶּה הַצַּדִּיק וְאֲנִי וְעַמִּי הַרְשָׁעִים" (שמות ט, כז).

מה פשר "חטאתי הפעם"? וכי רק בפעם זו חטא פרעה, הלוא הוא חוטא כבר דורות רבים!?

הרמב"ן מפרש כי פרעה הודה זו הפעם כי חטא לה' מאז ומעולם, כאילו אמר "חטאתי תמיד, הפעם אני מודה - ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים":

"ביאורו הפעם אודה לה' כי חטאתי לו והוא הצדיק ואני ועמי הרשעים, שמרדנו בדברו מאז ועד עתה".

ואולם על פי פשט הכתוב וידויו של פרעה מצומצם לאותו הרגע בלבד – רק "הפעם". דברי פרעה מבטאים את המחסום האנושי שמונע ממנו להודות כי כל אשר פעל בימיו היה טעות מרה, וכי למעשה היו כל חייו כישלון אחד גדול. לא, מתקומם פרעה כנגד עצמו, אומנם טעיתי כשהפרתי את אשר הבטחתי אחרי מכת הערוב – "אֲנִי אֶשְׁלַח אֶתְכֶם וְזַבְחֶתֶם לַה' אֱ-לֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר" (לעיל ח, כד) – אך פרט לכך נהגתי כשורה!

פרעה איננו מסוגל להבחין בריקבון העמוק שפשה במצרים, ריקבון שבא לידי ביטוי במאות השנים של שעבוד ישראל על אדמתה. הביטוי "חטאתי הפעם" מעיד שפרעה לא חזר בתשובה באמת אלא שעוצמת המכות היא אשר הכריחה אותו להודות "חטאתי הפעם" – ובתום המכה הוא יחזור לסורו.

מכאן שתשובה שלמה תובעת הרבה ענווה ורצון להשתנות. ומי שחוזר בתשובה באמת, שמסוגל להביט על עברו בעיניים פקוחות ולשנות כיוון, הוא אכן גיבור אמיתי – ועליו אמרו חכמים "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין" (ברכות לד, ב).

שאל דוד בוצ'קו